

СРЕДОЈЕ ЛАЛИЋ – ДОПРИНОС АРХИВСКОЈ ТЕОРИЈИ И ПРАКСИ (1929–2016)

280

Апстракт: Мр Средоје Лалић (1929–2016) био је један од најугледнијих архивиста и теоретичара архивистике на данашњој територији АП Војводине, а може се рећи и целе бивше Социјалистичке Федеративне Републике Југославије. Својим стручним и научним радовима доприносио је развоју архивске делатности уопште.

У овом раду ауторка се осврће на архивску грађу насталу радом мр Средоја Лалића, сажима његов живот и дело и предочава његове визије модерног приступа архивистици.

Кључне речи: лични фонд, мр Средоје Лалић, архивска теорија и пракса, признање „Др Димитрије Кириловић“, популарисање архивске делатности, визије модерног приступа архивистици

Крајем 2016. године свет је напустио мр Средоје Лалић, познати теоретичар архивистике на територији АП Војводине и целе бивше Социјалистичке Федеративне Републике Југославије.²

Током свог рада у Архивском већу СР Србије поставио је основе архивске теорије и праксе и био аутор бројних упутстава и препорука на основу којих архивисти и дан-данас раде. Активно је учествовао у раду многих друштвених и стручних тела која су се бавила унапређивањем положаја и методологије стручног рада архива у СФРЈ, СР Србији, а нарочито у САП Војводини, те друштвима архивских радника, заједницама архива, појединим комисијама и редакцијама. Осим публикованих радова израдио је већи број стручних елабората, студија, смерница и предлога за унапређивање архивске делатности.

Архив Војводине је од мр Средоја Лалића сукцесивно преузимао архивску грађу за Лични фонд у дужем временском периоду све до 2016. године, када је његов стваралац преминуо. Лични фонд Средоја Лалића (1929–2016), Ф. 561 архивистички је сређен 2017. године. Архивска грађа настала радом мр Средоја Лалића³ примљена је у Архив Војводине у количини од 3,22 дужна метара у несређеном стању, без Примопредајног записника или Уговора о поклону. Фонду је током процеса систематизације прикључено још 0,48 дужних метара накнадно пронађене

¹ архивски саветник, brankovic.danijela9@gmail.com

² У даљем тексту: СФРЈ

³ Архив Војводине, *Лични фонд Средоја Лалића (1929–2016)*, Нови Сад, Ф. 561.

грађе у Архиву Војводине, која је по провенијенцији припадала самом ствараоцу. Највећи део преузетог материјала чиниле су књиге из области историје, историје уметности, архивистике и сл. У количини од 2 дужна метра (89 књига) оне су предале на коришћење библиотеци Архива Војводине.

Остала грађа је по пријему разврстана у тематске групе у складу са општом организационом шемом за сређивање личних фондова. Највећи део одабране грађе односи се на документа делатности творца Фонда и садржи све податке о току радног односа Средоја Лалића, награде и признања за службу, личне податке, стручне радове из области архивистике, библиотекарства и културне политике Војводине, рукописе књиге *Црквена архивска грађа у Војводини*, писма творца фонда, фотографије, као и књигу Средоја Лалића *Дело Мирослава Крлеже на југословенским сценама 1945–1977*.

Приликом сређивања Фонда излучено је 0,32 метра регистратурског материјала, а укупна количина грађе након сређивања износи 0,90 дужних метара или 8 кутија архивске грађе. Распон грађе обухвата период од 1919. до 2016. године, а за наведени Фонд урађене су историјска белешка и сумарни инвентар.

Решењем од 14. 3. 2023. године о утврђивању за културно добро архивске грађе која се чува у Архиву Војводине утврђено је да је архивска грађа настала у раду Средоја Лалића у периоду од 1919. до 2016. године у количини од 0,9 м културно добро, а све у складу са Законом о архивској грађи и архивској делатности и Законом о културном наслеђу.⁴

Мр Средоје Лалић је током свог дугогодишњег рада активно суделовао у раду многих друштвених и стручних тела која су се бавила унапређивањем положаја и методологије стручног рада архива, те је дао велики допринос организовању стручних скупова и доношењу норматива који су допринели уједначавању рада архивске службе у Војводини. Осим публикованих радова изradio је већи број стручних елабората и предлога за унапређивање архивске службе као што су *Потребе и могућности научно-истраживачког рада на пољу архивистике и унапређивање архивске службе у СФРЈ, Тридесет година архивске службе у СР Србији, Правци развоја архивске службе СР Србије* и сл.

Његовом иницијативом покренут је пројекат где мр Средоје Лалић бива главни и одговорни уредник и данас капиталне едиције *Архивски фондови и збирке* у архивима и архивским одељењима у СФРЈ, којом је обухваћен преглед архивских фондова и збирки у републикама, покрајинама и савезним архивима бивше Југославије.

Средоје Лалић је био један од иницијатора и учесника пројекта истраживања архивске грађе југословенске провенијенције у архивима Мађарске, Румуније, СС-СР-а и Чехословачке, а која се односи на прошлост АП Војводине.

⁴ На основу Закона о архивској грађи и архивској делатности („Службени гласник РС”, број 6/2020) и Закона о културном наслеђу („Службени гласник РС”, број 129/2021)

БИОГРАФИЈА

Мр Средоје Лалић (1929–2016), српски и југословенски архивиста, рођен је 21. новембра 1929. године у Новом Бечеју. Завршио је Вишу педагошку школу у Новом Саду 1953. и дипломирао јужнословенску књижевност и југословенске је-

зике на Филозофском факултету у Новом Саду 1963. године. Радио је у Покрајинском секретаријату за образовање и културу у Новом Саду до 31. октобра 1967. године, када је прешао у Архив Војводине⁵ у Сремским Карловцима, где је радио од 1. новембра 1967. до 31. децембра 1977. године, прво као помоћник директора⁶, а касније као директор⁷ Архива Војводине⁸ и напослетку као руководиоц матичне службе⁹ у АВ. Највише звање у архивској струци, архивски саветник, стиче 1975, а следеће године на Универзитету у Загребу одбранио је магистарски рад на тему *Послератни развој архивске службе у Војводини и перспективе њеног даљег развоја*.

Од 1. јануара 1978. године прелази да ради у „Стеријином позорју“¹⁰ у Новом Саду, где остаје све до 1989. године, тј. одласка у пензију. У „Стеријином позорју“ је објавио¹¹ разнородне збирке рукописних драмских текстова.

Био је један од оснивача „Српско-украјинског друштва“ 1994. године и његов дугогодишњи председник, чиме је допринео јачању српско-украјинских културних веза. „Српско-украјинско друштво“ посебну пажњу усмерава на изучавање и публикавање сеобе Срба у Руско царство половином 18. века.

Својим стручним и научним радовима допринео је развоју архивске делатности уопште, посебно архивске теорије. Током рада у Архивском већу СР Србије поставио је основе архивске теорије и праксе и био аутор бројних упутстава и препорука на основу којих архивисти и дан-данас раде. Активно је учествовао у раду многих друштвених и стручних тела која су се бавила унапређивањем положаја и методологије стручног рада архива у СФРЈ, СР Србији, а нарочито у САП Војводини, те друштвима архивских радника, заједницама архива, појединим комисијама и редакцијама, а више година је био и члан Архивског већа у Београду. Осим публи-

⁵ Тадашњи Историјски архив АП Војводине

⁶ Помоћник директора АВ у периоду од 1. новембра 1967. до 31. марта 1969. године

⁷ Директор Архива Војводине од 1. априла 1969. до 31. марта 1972. године

⁸ У даљем тексту: АВ

⁹ Руководилац матичне службе од 1. априла 1972. до 31. децембра 1977. године

¹⁰ Руководилац Центра за позоришну документацију

¹¹ У Стеријином позорју име Средоја Лалића везано је за покретање, конципирање и публикавање Годишњака позоришта СФРЈ/Србије и Црне Горе/Србије почевши од 1978/1979. године.

кованих радова израдио је, по узусима међународне архивистике, већи број стручних елабората, студија, смерница и предлога за унапређивање архивске делатности.

Мр Средоје Лалић добитник је угледног признања Друштва архивских радника Војводине „Др Димитрије Кириловић“ 2010. године, за популарисање архивске делатности и изузетан допринос у модернизацији стручног рада у установама заштите.

Преминуо је 26. октобра 2016. године у Новом Саду.

ДОПРИНОС МР СРЕДОЈА ЛАЛИЋА РАЗВОЈУ АРХИВСКЕ ДЕЛАТНОСТИ У ВОЈВОДИНИ И БИВШОЈ СФРЈ

Мр Средоје Лалић је скоро цео свој радни век посветио развоју архивске делатности у Војводини и бившој Југославији. Током свог рада учествовао је у стручном раду архива бивше СФРЈ, СР Србије, а нарочито САП Војводине. Присуствовао је свим саветовањима и био члан свих радних тела као, на пример, на Првом сабору архивских радника СР Србије, Конгресу савеза друштава архивских радника Југославије у Приштини, Струги, дао велики допринос организовању стручних скупова и доношењу норматива који су допринели уједначавању рада архивске службе у Војводини итд.

Иницијативом Средоја Лалића, за кога се са сигурношћу може рећи да је био визионар развоја архивске делатности, покренуто је издавање *Водича кроз архивске фондове и збирке архива у Војводини*. Истовремено је покренут и пројекат где он бива главни и одговорни уредник и данас капиталне едиције *Архивски фондови и збирке у архивима и архивским одељењима у СФРЈ*, а којом је обухваћен преглед архивских фондова и збирки у републикама, покрајинама и савезним архивима бивше Југославије.¹²

Лалић је био један од иницијатора и учесника пројекта истраживања архивске грађе југословенске провенијенције у архивима Мађарске, Румуније, СССР-а и Чехословачке, а која се односи на прошлост АП Војводине. У прилог претходне тврдње говоре објављени радови и извештаји о истраживачком раду у иностранству, као што су *Извештаји о истраживачком раду у архивима НР Мађарске, Архивска грађа о нашој земљи у архивима и другим установама СССР и сл.*

У свом раду бавио се и питањем уједначавања сигнатура у архивима. Његов рад *Потребе и могућност увођења јединствених сигнатура* (Архивски преглед, 1–2, Београд, 1973), један је од радова који се исцрпно баве овим питањем и који је актуелан и данас.¹³

Седамесетих и осамдесетих година прошлог века велики број архивиста се бавио теоретским питањима архивске науке. Лалић се, као део плејаде одличних познавалаца архивске струке, свесрдно трудио да практичним питањима пружи те-

¹² Списак објављених публикација наведен је у раду, под наслов бр. 6. *Библиографија радова мр Средоја Лалића*.

¹³ Слободанка Цветковић, „О сигнатури фонда/збирке”, *Архивски гласник* бр. 12, Београд 2017, 14.

оријску основу, стварајући на тај начин квалитетну основу за успешан рад, али и за рад будућих генерација које и дан-данас заснивају и решавају архивске проблеме на бази некадашњих добрих теоријских поставки које датирају још из времена СФРЈ. Средоје Лалић је више пута био прималац захвалнице за дугогодишњу сарадњу и допринос у раду и развоју Друштва архивских радника Србије, као и Друштва архивских радника Војводине и Југославије. Први је добитник признања „Др Димитрије Кириловић“ које је установило Друштво архивских радника Војводине 2010. године за допринос архивске струке у Војводини.

По одласку у пензију показивао је и даље интересовање за архиве и архивску грађу, те је наставио је да се бави архивистиком кроз сарадњу са „Стеријиним позорјем“ и стварањем документационо-истраживачког центра за њихове потребе. Такође, увек се радо одазивао свим позивима архива у Војводини, посебно Архиву Војводине у Новом Саду, делећи колегама своје велико искуство и знање.

Општи је закључак, како са научног тако и са културног становишта, да је мр Средоје Лалић умногоме допринео унапређењу архивске струке и приближио јавности и корисницима ризницу архивске грађе Србије и бивше Југославије.

АРХИВСКИ ФОНДОВИ И ЗБИРКЕ У АРХИВИМА И АРХИВСКИМ ОДЕЉЕЊИМА У СФРЈ

Рад Средоја Лалића на пољу архивске делатности допринео је њеном даљем развоју у периоду када је југословенска архивистика била у пуном полету. Био је један од покретача пројекта и главни и одговорни уредник капиталне едиције *Архивски фондови и збирке у архивима и архивским одељењима у СФРЈ*, замишљене и реализоване у девет делова, а њена целина чини преглед архивских фондова и збирки у републикама, покрајинама и савезним архивима бивше Југославије. Непосредни покретач и организатор на припреми и издавању публикације *Архивски фондови и збирке у архивима и архивским одељењима у СФРЈ* био је Савез друштава архивских радника Југославије, док је иницијатива за приступање овом сложеном подухвату прихваћена на Саветовању архивских радника Југославије одржаном у Шибенику 1974. године, када су усвојена и основна правила за припрему ове публикације које је израдила Савезна редакција, а коју је именовао Извршни одбор Савеза друштава архивских радника Југославије.¹⁴ За главног и одговорног уредника прегледа архивских фондова и збирки у републикама, покрајинама и савезним архивима бивше Југославије именован је мр Средоје Лалић.

Прихвативши основну концепцију и јединствену методологију рада на припреми публикације, сви архиви и архивска одељења у СФРЈ су већ почетком 1975. године приступили припреми података о својим архивским фондовима и збиркама који ће бити представљени.

Публикација, иако састављена из девет делова (за сваку републику и покрајину и, напослетку, савезне архиве), у целини је имала карактер архивског прегледа свих архивских фондова и збирки у СФРЈ. Њен основни циљ био је да у сажетом и систематизованом облику изложи основне податке о свим фондовима и збиркама

¹⁴ Архив Војводине (Ф. 561), *Лични фонд Средоја Лалића (1929–2016)*, 1958–2005.

које се чувају у архивима република, покрајина и савезних архива бивше СФРЈ. Свака публикација је садржала називе архивских фондова и збирки, количину архивске грађе, израђена информативна средства и стање сређености грађе архивских фондова и збирки.

У сврху што систематичнијег излагања података о архивским фондовима и збиркама, израђена је класификациона шема¹⁵ која је и данас основ за израду многих водича за архивске фондове и збирке. На тај начин омогућено је лакше структурирање и проналажење података о појединачним архивским фондовима и збиркама. Публикације су биле и остале од драгоцене вредности и користиле су научним радницима у сврху стицања комплетног увида у архивске фондове и збирке република, покрајина или савезних архива.

Припрема и штампа првог тома публикације *Архивски фондови и збирке у архивима и архивским одељењима у СФРЈ* поверена је архивима и архивским одељењима у Социјалистичкој аутономној покрајини Војводини. После првог тома, који се тичао АП Војводине, публиковани су и наредни томови у периоду од 1977. до 1986. године, а у њима су били изложени архивски фондови и збирке савезних архива и архивских одељења и архивски фондови и збирке у осталим републикама, као и САП Косово.

Овом публикацијом реализована је давнашња тежња свих архива и архивских радника у тадашњој Југославији да на јединственим принципима прикажу своје архивске фондове и збирке и своју дугогодишњу делатност сачувају и учине доступном за кориштење.

Публикација Архивски фондови и збирке у архивима и архивским одељењима у СФРЈ

¹⁵ Преглед архивских фондова и збирки у оквиру сваког архива или архивског одељења имао је три одељка:

- А. Архивски фондови државних органа, установа, организација и других институција;
- Б. Лични и породични архивски фондови;
- В. Збирке.

ЦРКВЕНА АРХИВСКА ГРАЂА У ВОЈВОДИНИ

Црквена архивска грађа¹⁶ је специфична по месту настанка, делатности творца грађе, врстама и садржају архивске документације. Својина је цркве, а њихова ефикасна заштита је општи друштвени интерес.¹⁷ Из објективних разлога архивска грађа цркава и црквених организација до 1962. године није била предмет евидентирања. Савет за културу Аутономне покрајине Војводине, разматрајући на својој седници 1962. године стање архивске грађе и архивске службе у покрајини, донео је закључак да је неопходно прићи систематском и потпуном евидентирању архивске грађе верских установа и организација. Већ почетком 1963. године донет је закључак да се што пре приступи акцији систематског евидентирања грађе црквеног порекла. Евидентирање црквене архивске грађе укључено је у програм рада свих архива на територији Војводине.

286

С обзиром на чињеницу да је у Војводини постојало више од 100 верских јединица, организација и институција црквеног карактера, рад на евидентирању је морала преузети на себе целокупна тадашња архивска служба Војводине. У складу са договором са црквеним властима предвиђено је евидентирање свих архивских материјала црквених власти насталих до 1945. године.

Историјски архиви имали су задатак да евидентирају пре свега велике верске заједнице (Српску православну цркву, Римокатоличку цркву и Реформатску цркву), уз настојање да се попишу и материјали мањих верских заједница (Баптистичке цркве, Хришћанске верске заједнице адвентиста и др.). Будући да се током евидентирања грађе у црквама и црквеним организацијама дошло до сазнања да се неки архивски материјали црквеног порекла налазе ван цркава, тј. у матичарским здањима или месним канцеларијама скупштина општина (мисли се пре свега на матичне књиге), у другој половини 1966. године прибегло се разради поступка евидентирања архивске грађе црквеног порекла која се налазила на чувању у скупштинама општина и матичарским здањима.

Првој и јединој објављеној књизи *Црквена архивска грађа у Војводини* претходио је рад у трајању од шест година, да би се иста публиковала 1970. године, у скромном издању Историјског архива САП Војводине у Сремским Карловцима. Публиковање водича у целости никад није окончано, али се у Личном фонду Средоја Лалића, који се после његове смрти нашао у Архиву Војводине, налази комплетна евиденција црквене архивске грађе тог периода.¹⁸

ВИЗИЈЕ МОДЕРНОГ ПРИСТУПА АРХИВИСТИЦИ

Допринос мр Средоја Лалића архивистици бива још већи кад се узме у обзир чињеница да је футуристичким приступом многим актуелним питањима архивске теорије и праксе постао један од наших најугледнијих визионара, прибегавајући

¹⁶ Односи се на рад црквених заједница и верских организација, као што су црквене општине, црквене задужбине, црквени фондови, канцеларије црквених старешинстава, затим црквених школа и сл.

¹⁷ Средоје Лалић и др Велимир Михајловић, *Водич Ада-Дужине*, Сремски Карловци 1970.

¹⁸ Архив Војводине (АВ), *Лични фонд Средоја Лалића (1929–2016)*, 1958–2005.

модерном приступу архивистици по питању многих недоумица. Модеран и визионарски начин размишљања и писања¹⁹ произашао је код мр Лалића из више разлога. Један од њих свакако је био одлично познавање руског језика, што му је омогућило остваривање блиских пословних контаката са најистакнутијим професорима Московског државног историјско-архивског института, али и са осталим истакнутим архивистима са територије бившег СССР-а, који су прибегавили новим и модерним приступима у решавању актуелних питања архивске теорије и праксе.

Визионарски приступ и потреба за интеграцијом на нивоу информација присутан је, поред осталог, и у Лалићевом стручном чланку *Средства евиденције и информације и њихово повезивање у јединствен систем*²⁰, објављеном још давне 1974. године у „Архивском прегледу“, часопису Друштва архивских радника СР Србије. Лалић увиђа да архивске установе знатно заостају у развоју на подручју информација у односу на природне науке. Он такође види све архивске установе у земљи и информације које пружају као део система који у будућности мора постојати као све шири и јединственији систем. Било би крајње време – каже Лалић – да се путем изградње архивских информационих инструмената и комуникационе структуре започну озбиљни приступи ка стварању савременијег архивског информационог система који би био флексибилан ширем систему научних информација у нашој земљи.²¹ Лалић у домену пружања информација не види проблем само код архивских установа, него га сматра битним и код свих осталих установа сличне делатности, као што су библиотеке, документациони центри, центри за аутоматску обраду података и друге. Проблема је видео у стандардизацији информационих средстава и правила за њихову израду, изради стандардних номенклатура у области терминологије, као и у класификационим системима, стандардизацији техничких елемената система информација итд.²²

Овим и другим проблемима информатике, осим установа у којима се одвија информациона делатност, баве се и посебна тела у републици и покрајинама, тзв. „савети за информатику“.

¹⁹ У прилог чињеници да је мр Средоје Лалић био визионар и претеча савремене информатичке области, сведочи његово перманентно наглашавање информатике и њене неизбежне улоге у интеграцији свих информација којима располаже архив у јединствени систем. Идеја је до краја и реализована увођењем рубно-бушених картица (ИБМ), односно Холерит картица (Херман Холерит 1860–1929) у Документациони центар Позорја. Реч је о најједноставнијој форми дигиталног меморисања података. Са страшћу иноватора демонстрирао би функцију система где рупица означава јединицу, а њен изостанак нулу (и обрнуто).

²⁰ Средоје Лалић, „Средства евиденције и информације и њихово повезивање у јединствен систем“, *Архивски преглед* 1–2, Београд 1974, 15–19.

²¹ Исто, 15.

²² Исто, 15.

БИБЛИОГРАФИЈА РАДОВА МР СРЕДОЈА ЛАЛИЋА

Током рада у Архиву, мр Средоје Лалић је био аутор више стручних монографија, чланака, расправа и приказа, те у даљем приказу следи комплетна библиографија његових радова и публикација.

Монографије

- *Архиви и архивска служба Војводине* (коаутор), Нови Сад, 1962.
- *Архивски фондови и збирке у Војводини: прилог раду Архиви и архивска служба Војводине*, Нови Сад, 1962.
- *Црквена архивска грађа у Војводини* (коаутор) водич 3, Ада–Дужине, научно-обавештајна средства о архивској грађи у архивима Војводине, Сремски Карловци, Историјски архив Социјалистичке аутономне покрајине Војводине, 1970.
- *Извештаји о истраживачком раду у архивима НР Мађарске*, Извештаји о истраживачком раду у иностранству, св. 5, Сремски Карловци, 1972.
- *Информативна средства архива и основни правци развоја архивског информативног система у САП Војводини*, Сремски Карловци, 1977.
- *Архивска служба у САП Војводини 1944–1975*. (коаутор са Велимиром Михајловићем), Сремски Карловци, 1984.

Главни и одговорни уредник

- *Архивска грађа о нашој земљи у архивима и другим установама СССР*, св. 5. Архив Војводине, Сремски Карловци, 1972.
- *Архивски фондови и збирке у архивима и архивским одељењима у СФРЈ*, САП Војводина, Београд, 1977.
- *Информативна средства архива и основни правци развоја архивског информативног система у САП Војводини*, Архив Војводине, Сремски Карловци, 1977.
- *Архивски фондови и збирке у СФРЈ*, Савез друштава архивских радника Југославије, Београд, 1980.
- *Архивски фондови и збирке у архивима и архивским одељењима у СФРЈ*, Београд, 1980.
- *Архивска служба у САП Војводини 1944–1975*, Архив Војводине, Сремски Карловци, 1984.

Чланци објављени у часопису *Архивски преглед*

Оснивање Друштва архивских радника Србије (1955) обележило је и издавање часописа Архивски преглед, који је у дужем временском континуитету дао велики допринос едукацији архивиста у Србији и тадашњој Југославији.

- *Стање и проблематика заштите архивске грађе послератних друштвено-политичких организација у Војводини*, Архивски преглед, 1–2, Београд, 1966.

- *Година дана рада Архивског већа*, Архивски преглед, 1–2, Београд, 1968.
- *Истраживање и снимање архивске грађе у страним архивима са подручја Војводине*, Архивски преглед, 1, Београд, 1969.
- *Интеграционе тенденције у архивској служби Војводине*, Архивски преглед, 1–2, Београд, 1967.
- *Уз стогодишњицу рођења В. И. Лењина*, Архивски преглед, 1–2, Београд, 1970.
- *Потребе и могућност увођења јединствених сигнатура*, Архивски преглед, 1–2, Београд, 1973.
- К. Б. Гельман–Виноградов, доцент Московског државног историјско-архивског института, *Механизација информација у архивима* (превод са руског С. Лалић), Архивски преглед, 1–2, Београд, 1973.
- *Сређивање, обрада и коришћење архивске грађе техничког карактера*, Семинар за раднике архива Војводине, Архивски преглед, 1–2, Београд, 1973.
- *Средства евиденције и информације и њихово повезивање у јединствен систем*, Архивски преглед, 1–2, Београд, 1974.
- *Извршење петогодишњег плана развоја архивске службе у САП Војводини*, Архивски преглед, 1–2, Београд, 1976.
- *Развој архивске службе у социјалистичкој аутономној покрајини Војводини*, Архивски преглед, 1–2, Београд, 1976.
- *Проблеми израде аналитичких инвентара у архивима у САП Војводини*, Архивски преглед, 1–2, Београд, 1978.

Објављени чланци у часопису *Архивист*²³

- *Оснивање заједница архива Војводине*, Архивист, број 2, Београд, година XIX/1969.
- *Архивска грађа о радничком покрету и НОБ и њен попис* (коаутор), Архивист, број 2, Београд, година XIX/1969.
- *Теорија и пракса архивског дела у СССР* (објављено на руском језику), Архивист, број 1, Београд, година XX/1970.
- *Семинар за архивске раднике у Војводини о сређивању и обради и коришћењу архивске грађе техничког карактера*, Архивист, број 1–2, Београд, година XXIII/1973.
- *Истраживање и снимање архивске грађе у иностраним архивима*, Архивист, број 2, Београд, година XXIV/1974.
- *Уводно излагање о Предлогу основних правила за припрему прегледа архивских фондова и збирки у архивима и архивским одељењима*, Архивист, број 2, Београд, година XXIV/1974.

²³ Архивист је излазио два пута годишње, а издавач је био Савез друштава архивских радника Југославије и архива у Југославији.

- *Дводневни семинар за архивске раднике у САП Војводини*, Архивист, број 1–2, Београд, година XXV/1975.
- *Целовитост и обрађеност архивских и документарних целина и систем информисања*, Архивист, број 1–2, Београд, година XXV/1975.
- *Заштићеност архивских фондова Савеза комуниста и друштвено-политичких организација и могућности њиховог комплетирања и реконструкције у архивима у СФРЈ*, Архивист, Београд, 2/1977.

Остало

- *Први сабор архивских радника СР Србије*, 1975.
- *Архивска служба у самоуправном друштву*, 1975.
- *Архивистичка, документаристичка и информативна страна рада на историји СКВ – дискусија на Саветовању 1. 10. 1975.*
- *Нацрт средњорочног плана развоја архивске службе у САП Војводини 1976–1980.*
- *Избор докумената прочитаних на свечаној приредби поводом 30-годишњице архивске службе у САПВ и 50-годишњице Архива Војводине*, 2. новембар 1976, Велика изложбена сала Галерије МС, Нови Сад, Годишњак друштва историчара САП Војводине, Нови Сад, 1976, 47-64.
- *Опште карактеристике коришћења архивске грађе и структуре корисника архивске грађе у архивима у САП Војводини*, 1976.
- *Информационо–документациони системи и архиви, Међурепубличко саветовање архивских радника СР Македоније и СР Србије*, Охрид, 1978.
- *Писмо мр Лалић Средоја упућено мр Добош Јаношу као аутору главног реферата на тему Заштита црквених матичних књига*, Архивски анали, Год. 1 бр. 1, 1992, 89-90.

РЕЗИМЕ

Лични фонд Средоја Лалића (Ф. 561) чува се Архиву Војводине у Новом Саду. Мр Средоје Лалић (1929–2016) био је од 1967. до 1977. године запослен у Архиву Војводине у Сремским Карловцима као помоћник директора, касније као директор Архива Војводине и напослетку као руководилац Матичне службе у АВ.

Највише звање у архивској струци, архивски саветник, стиче 1975. године у Архиву Србије у Београду, а већ следеће године (1976) на Универзитету у Загребу одбранио је магистарски рад на тему „Послератни развој архивске службе у Војводини и перспективе њеног даљег развоја“.

Средоје Лалић је дао велики допринос развоју архивске струке и службе у Војводини и целој бившој СФРЈ. Покренуо је издавање Водича кроз архивске фондове и збирке архива у Војводини и био главни и одговорни уредник за израду и издавање прегледа архивских фондова и збирки у републикама, покрајинама и савезним архивима некадашње Југославије. Био је и један од иницијатора и учес-

ника пројекта истраживања архивске грађе југословенске провенијенције у архивима Мађарске, Румуније, СССР-а и Чехословачке, а која се односи на прошлост АП Војводине.

Као искусан и цењен архивиста, више година био је члан Архивског већа у Београду и учествовао је у доношењу упутстава и препорука за архивску струку који се и дан-данас углавном користе у раду архивиста.

Током рада у Архиву Војводине био је аутор више стручних монографија, чланака, расправа и приказа и више пута прималац захвалнице за дугогодишњу сарадњу и допринос у раду и развоју Друштва архивских радника Србије, као и Друштва архивских радника Војводине и Југославије.

За Средоја Лалића се може са сигурношћу рећи да је био визионар и претеча савремене информатичке области.

ИЗВОРИ И ЛИТЕРАТУРА

Извори

- Архив Војводине, Лични фонд Средоја Лалића, Нови Сад, Ф. 561.

Литература

- Лалић, Средоје. *Архивски фондови и збирке у СФРЈ*, Београд, Савез друштава архивских радника Југославије, 1980.
- Лалић, Средоје. *Средства евиденције и информације и њихово повезивање у јединствен систем*, Архивски преглед 1–2, Београд 1974.
- Лалић, Средоје, Михајловић, др Велимир. *Црквена архивска грађа у Војводини, Водич Ада–Дужине*, Сремски Карловци 1970.
- Цветковић, Слободанка. *О сигнатури фонда/збирке*, Архивски гласник, 12, Београд 2017.

Danijela BRANKOVIĆ

SREDOJE LALIĆ – A CONTRIBUTION TO ARCHIVAL THEORY AND PRACTICE (1929-2016)

Summary

292

The Archives of Vojvodina in Novi Sad holds the personal fond of Sredoje Lalić (F. 561). MSc Sredoje Lalić (1929-2016) was employed from 1967-1977 at the Archives of Vojvodina in Sremski Karlovci (as Assistant Director, later as the Director of the Archives of Vojvodina and as Manager of Core Service.

In 1975 he received the highest title in the archival profession, archival consultant, and in 1976 he defended his magister of sciences thesis on *The Development of Archival Services in Vojvodina After the Second World War and the Perspective of its Further Development* at the University of Zagreb.

Sredoje Lalić made a major contribution to the development of archival science and archival services in Vojvodina and all over former SFRY. He issued a guide for archival fonds and collections in Vojvodina. As editor in chief he issued publications of archival fonds and collections in the republics, provinces and federal archives of the former Yugoslavia.

Sredoje Lalić was one of the initiators and participants of the research project of archival material of Yugoslav provenance in the archives of Hungary, Romania, the USSR and Czechoslovakia

Sredoje Lalić has been a member of the Archival Council of Serbia in Belgrade for several years and has participated in making instructions and recommendations for the archival profession, which are still largely used in the work of archivists.

During his work for many years at the Archives he was the author of several professional monographs, articles and discussions. He has received many commendations during his long cooperation and contribution in the work and development of the Association of Archival Workers of Serbia, as well as the Union of Societies of Archives Workers of Yugoslavia.

He was a visionary and the forerunner of the modern informatics area.